

“MÜŞTEREK AVARYA” YA DA “ORTAK HASAR”

Nakliyat sigortalarının tarihini incelediğimizde, ortaya çıkmasındaki en büyük faktörün deniz taşımacılığının artması ve doğal olarak denizde karşılaşılan risklerin de maddi olarak bertaraf edilmek istenilmesi olduğunu söyleyebiliriz. Uluslararası nakliyelerde taşıma araçları birçok riskle karşılaşabiliyor. Özellikle nakliyatada en büyük paya sahip olan gemiler, olağanüstü koşullara uygun olarak tasarlanırsalar da, doğayla baş etmek kolay olmuyor. Tüm teknolojik gelişmelere ve alınan önlemlere rağmen gerek doğanın gücü gerekse insan hataları bu seferleri adeta bir serüvene dönüştürebiliyor. İnternette izleme fırsatı olanlar görmüştür; koca koca gemiler yükleriyle birlikte okyanusta adeta bir kibrit çöpü gibi bir yukarı fırlıyor, bir deniz yüzeyine çarpıp suya gömülüyor, hem de bazen saatlerce... Bununla kalsa iyi; gemilerin birbirleriyle çarpışmalarından tutun da karaya oturmalarına kadar birçok potansiyel tehlike bulunuyor. Peki devasa okyanuslarda fırtınaya yakalanarak veya kıyı bölgelerde karaya oturarak seyir güvenliği tehlikeye düşen bir yük gemisi bu durumdan kurtulmak için ne gibi yollara başvuruyor?

Elbette ilk aklımıza gelen, kendi imkânlarıyla veya dışarıdan yardım alarak kurtulması oluyor. Ancak deniz yolculuğunda yardım ha deyince de gelmiyor. Bazen günler, hatta haftalar alabiliyor. Tabii hızlı hareket edilmesi gereken durumlarda da farklı yöntemlere başvurulabiliyor. Çünkü bazen değil günler, birkaç saatte çözüm üretilmezse gemilerin batma dahil birçok riski olabiliyor. Bu durumda da eğer başka çare kalmamışsa geminin bozulan dengesini tekrar düzeltmek için yüklerinin gerektiği kadarı denize atılarak gemideki diğer malzemeler kurtarılma yoluna gidebiliyor. Meydana gelen hasar bir fedakârlık nedeniyle ortaya çıkmış olduğu için, yani tüm malzemenin ve hatta geminin tamamen zarar görmesinin önüne geçilmesi için bilerek denize atılan malzeme bedeli kadar tutar, kurtarılan emtiyaya orantılı olarak pay edilerek emtiası denize atılan yük sahiplerine ödeme yapılıyor. Böylece zarar, gemide taşınan tüm malzemenin zarar görmeyenlerine de eşit şekilde dağıtılarak paylaşılıyor.

Yangını Söndüren Suyun Verdiği Zarar

Konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak durumlardan biri de gemide yangın çıkması nedeniyle suyla yapılan müdahale sonucu yükün sudan hasar görmesi... Suyla müdahale yapılmamış olsaydı yangın tüm gemiyi saracak ve tüm gemi yok olacaktı. Oysa yükün bir

kısmı suyla zarar görse bile hasar belli bir sınırdan tutularak tüm emtianın yok olması önlenmiş oldu.

Bu duruma sigortacılık ve taşıma literatüründe “müşterek avarya” deniliyor. Arapça kökenli bu kavramın Türkçedeki karşılığı “ortak hasar”... Taşınan yüklerin kurtarılması için başka bir yükün feda edilmesi sonucu ortaya çıkan bedelin size düşen payını sigortanız karşılıyor.

Nakliyat sigorta poliçeleri ilk bakışta sadece sigortalı malzemeye gelebilecek hasarların bedelini karşılayacakmış gibi algılanıyor. Ancak, aksi bir hüküm yoksa sigortalı malzemenin kurtarılması için yapılan olağanüstü gider veya fedakârlıkların da sigorta poliçesi teminatında olması malzeme sahiplerine büyük güvence veriyor.

KAYNAK: Musa Günaydın, “*Müşterek Avarya Ya Da Ortak Hasar*”, Akıllı Yaşam, Kasım 2014, Sayı: 43, s. 60 – 61.